

PREGÓ SETMANA SANTA 2005 – MAÓ

Confreres, cristians a peu de carrer

Sr. Bisbe,

Sr. President de la Coordinadora de Confraries de Maó,

Sr. Rector de la Concepció i consiliari de la Coordinadora de Confraries,

Germans majors i consiliaris

Amics confreres i cristians de la ciutat de Maó, bona nit a tots

Les festes marquen la nostra vida, la particular i la dels pobles. D'aquí a pocs dies la Setmana Santa 2005 enceta la seva cara més amable amb la diada del Diumenge de Rams, l'entrada victoriosa de Jesús a la Jerusalem que el convertirà en escàndol i burla per a uns, i en el salvador de la mort per a uns altres.

No voldria que aquestes paraules, que avui es converteixen en pregó d'aquesta emblemàtica Setmana Santa, en aquesta ciutat del llevant menorquí, caiguessin en l'oblit de deixar d'agrair públicament a qui s'ha dignat convidar-me. A la Coordinadora de Confraries de Maó. A tu, amic Salvador, gràcies.

Molts i excel·lents han estat els pregoners d'aquesta Setmana Santa de Maó que han lloat en els darrers anys el ric passat de la tradició popular que viu aquesta ciutat durant aquests pròxims dies. Ja fa uns quants anys, per motius professionals, i també per proximitat personal, tot s'ha de dir, som present a aquest acte, entre el públic. Avui, se m'ofereix la possibilitat de brindar el meu pensament en aquesta noble tribuna, tot reflexionant sobre els misteris que van canviar el decurs de la història, i que han marcat milions i milions de cors des de fa més de 2.000 anys, **la passió, la mort i la resurrecció de nostre senyor Jesucrist.**

Tots els que ens reunim avui aquí, en aquesta església parroquial de la Concepció, estam units per vincles de fe i per amor a uns actes de religiositat popular, que marquen el passat dels nostres llinatges i despunten brins de futur personal i col·lectiu.

Tots, ancians, majors, joves i petits, estam lligats per un sol missatge, l'Evangeli, que ens crida a ser testimonis de Jesús durant tota la nostra vida, sia a on sia, tot i que el calendari no marqui dates quaresmals o dies vermells de Setmana Santa.

1. La dimensió pública de l'Església

Avui, a ple segle XXI, parlar de la Setmana Santa és fes present part de la presència dels catòlics en la vida pública. I aquesta presència denota moltes complicacions socials. La societat liberal econòmica que entre tots hem instaurat ha prescindit de Déu i, per tant, l'Església, i els mateixos catòlics conscients de la nostra responsabilitat, hem de reivindicar espai propi. La fe cristiana, tots ho sabeu, no és una religió per a viure a les caveres, ni a les sagristies, ni en l'habitació més apartada de la nostra llar. La fe cristiana és autènticament personal i comunitària, un segell interior que marca l'exterioritat de la nostra vida. Perquè la fe en Crist no pot entendre's sense està lligada a una dimensió espiritual que dóna sentit a l'existència humana, i a una dimensió caritativa que sigui el nord dels nostres propis germans, sobretot dels que ens envolten.

Aquesta és la missió de l'Església, reviu els misteris de la fe a través de la celebració comunitària, i anunciar la bona nova de l'Evangeli a tot el món i de múltiples maneres. La religiositat popular, tan amarada a les

confraries de Setmana Santa, és un d'aquests mitjans per fer arribar i viure la fe, també avui.

L'Església és el poble de Déu. Són els bisbes, els capellans i els diaques, que amb la seva funció ministerial, guien el poble de Déu a través del culte, la doctrina i el testimoni de la caritat. L'Església som els fidels cristians, que des del nostre baptisme, se'ns ha incorporat a aquesta comunió dels seguidors de Jesús. I no podem ser seguidors muts. Dòcils, sí. Muts, no. I la nostra terra, aquella que hem de llaurar, cultivar, abonar i regar contínuament és el món. La cultura, la dimensió laboral, la família, l'educació, el temps de lleure, les entitats socials i cíviques, la política, els mitjans de comunicació... qualsevol espai humà que ajudi a formar societat i persona.

“Tots els membres de l'Església tenen el deure d'evangelitzar. Els laics incorporats a Crist pel baptisme participen de la missió de l'Església i són ells mateixos missioners”. Així ens ho recordaven els bisbes espanyols el 1991 en un document titulat, “Els cristians laics, Església en el món”. Un document que recoman llegir.

D'aquesta manera ho havia pontificat ja el concili Vaticà II, quan a la constitució dogmàtica sobre l'Església afirma que “tots els laics tenen l'obligació gloriosa de treballar perquè el pla diví de salvació arribi cada vegada més a tots els homes de tots els temps i d'arreu del món”.

La presència dels catòlics en tots els camps humans del món és imprescindible per a la nova evangelització a que convida l'Església des de l'entrada en aquest segle XXI. “Com callar, per exemple, davant la indiferència religiosa que duu a molts homes i dones d'avui a viure com si Déu no existís o a conformar-se amb una religió vaga, incapaç

de fer front al problema de la veritat i amb el deure de la coherència?”. D’aquesta manera ens ho demanava Joan Pau II amb la carta apostòlica “Davant el Tercer Mil·lenni”, just abans d’encetar l’Any Jubilar de 2000. I continuava, “A tot açò hi hem d’afegir la més que estesa pèrdua del sentit transcendent de l’existència humana i el desgavell en el camp ètic, fins i tot, en el valors fonamentals del respecte a la vida i a la família”.

La presència del do de la fe, dels valors de l’Evangeli són una exigència social, avui, per als cristians. La religió cristiana no pot quedar amagada en el bressol de les nostres cases, en les celebracions tènues d’esglésies poc visitades, ni en els nostres cors adormits en una societat religiosa del passat.

2. Espiritualitat i carisma de les confraries de Setmana Santa

Què hi ha més públic, i per tant de compromès, avui, que reviure els misteris principals de la nostra religió a peu de carrer, sense fer-ne ostentació, com a expressió catequètica del que creiem, si de veritat és testimoni de fe del que realment remou i manté viu l’interior dels nostres cors?

Som confreres de Setmana Santa perquè creiem que Jesús de Natzaret és el Fill de Déu. I va patir, morir i ressuscitar per mi i per a tots. Si no és així, de res serveix. Si no és així, les expressions de fe, a través de la religiositat popular, no es converteixen en mirall de fe, sinó en imatge de burla i menyspreu, i deixen de ser evangelitzadores.

Les confraries de Setmana Santa som expressió d'una comunitat cristiana que viu la caritat, que celebra la seva fe, expressa la seva pietat, manté la tradició popular i estima l'art propi, i esdevé testimoni públic per a ensenyar, mostrar i oferir el que realment importa en la vida, el missatge de Jesucrist.

Som associacions de fidels, amb les mateixes il·lusions i angoixes que altres realitats eclesials d'una diòcesi. Amb les mateixes preocupacions, amb errors i amb encerts. Que reunim a molts fidels laics, de totes edats, agrupats per amistat, per famílies, per traspàs generacional, per devoció particular, per sentiments de fe... per diversos motius, però units per lligar fe i carrer, tradició i devoció, vivència i sentit de vida.

Les confraries de Setmana Santa som una realitat complexa, discutida i estimada, que desperta passions, que deixondeix aversions i demana pas, a cop de peu, a cada carrer, per viure la seva identitat. Una realitat viva, que vol seguir caminant... a pas ferm, acompassat... I que té molt a oferir a la mateixa Església i a la societat d'avui.

La religiositat popular sempre ha estat una demostració de la religió del poble, dels qui no conformen part de la clerecia. I per fer un anàlisi exhaustiu tenim necessitat d'eliminar qualsevol tic d'autosuficiència o de rebuig sense raó. La religiositat popular de les confraries de Setmana Santa és una expressió de fe cristiana, catòlica, i compartida per molts. Arrelada de forma sentida. Amb expressions emotives prou pronunciades, simbòliques i d'una plasticitat tal que conformen un còctel d'interioritat religiosa i d'exterioritat de fe.

Som una demostració religiosa que s'expressa en la força emocional de les imatges, que es centren en els valors més

humans d'un home de Déu, del Déu fet home, i de seva mare, la Verge Maria.

Si entre nosaltres s'ha fet més que visible, d'una forma acceptada, la simbologia religiosa oriental, a través de la iconografia, **per què la pietat i la devoció de Jesús i de Maria no pot ser comunitàriament elogiada a través del ric patrimoni religiós, alhora catequètic, i la més que lloable experiència de Déu que aporta la imatgeria religiosa dels darrers segles a Espanya? Què és el que pot molestar?** Que uns homes i unes dones s'uncixen per reviure de forma simbòlica els moments més principals de la nostra fe no hauria de posar intranquil a ningú. Més bé al contrari. És un motiu d'atracar la fe cristiana a milers de persones. I és una porta d'evangelització que si l'Església rebutjàs n'hauria de donar comptes a Déu.

Avui, des d'aquest altaveu privilegiat de la Setmana Santa de Maó vull dir ben clar que la religiositat popular a Menorca és expressió de fe. Que no té res d'idolatria. Que els qui patim sota cada pas emblemàtic de les nostres processons tenim ben clar que Jesús i Maria gaudeixen ja de la glòria de Déu, i que les nostres venerables i santes talles són la cultura que conforma la nostra fe, la dels nostres avantpassats, la fe que volem traspasar als nostres fills.

El bisbe Antonio Montero, emèrit de Mérida-Badajoz, escrivia fa uns anys, **"l'Església del Vaticà II no només no ha enterrat, ni eliminat la religiositat popular, sinó que ben al contrari, la redescobreix i la valora, considerant-la con un camp privilegiat per a l'evangelització i una plataforma molt propícia, i a vegades, quasi única, per evangelitzar des d'ella"**.

Ser un ferm defensor de la religiositat popular com a expressió de fe i porta d'evangelització, no ens pot fer tancar els ulls davant les mancances que també patim. Les confraries de Setmana Santa tenim molt per fer. Molt! Deia fa una estona que som associacions de caritat, de devoció, de celebració, d'art i de catequesi. Serien innumerables les iniciatives que es podrien dur a terme per a complir aquestes cinc trets d'identitat. Les confraries hem de ser símbol d'Evangelí.

Però si una confraria no s'identifica amb la caritat no és Evangelí. Un grup de fidels catòlics, nombrós o petit, que no celebra l'Eucaristia unit a la comunitat cristiana, no és Evangelí. Una associació que no s'implica en el creixement de la fe dels propis membres, de la seva formació, difícilment serà expressió d'Evangelí.

És cert que les confraries de Setmana Santa cuidam sens dubte els aspectes devocionals i artístics. I són part d'aquesta nostra identitat. Però una confraria sense Eucaristia, sense Paraula i sense Solidaritat, no és una confraria de Setmana Santa. Per tant, el camí que hi queda, que és llarg, s'ha de començar a recórrer ja, des d'ara.

Un camí que també passa per descobrir que som els laics els que tenim el paper protagonista en les confraries de Setmana Santa. Que no volem i no podem prescindir del paper que han d'exercir els preveres, com a ministres de l'Església, però que l'autèntica direcció de les activitats i iniciatives de les confraries és dels seglars, dels membres de les juntes directives, elegides democràticament, entre aquelles persones que demostrin no només un amor per la religiositat popular, sinó unes actituds clares de lligar amb la fe cristiana i de promoció dels valors socials entre el col·lectiu confrare.

Dit açò, i que sé són paraules de sana autocrítica, m'agradaria recordar unes belles i eloqüents paraules del Papa Pau VI, sobre la religiositat popular:

“La religiosidad popular cuando está perfectamente orientada, sobre todo mediante una pedagogía de evangelización, contiene muchos valores. Refleja una sed de Dios que solamente los pobres y sencillos pueden conocer. Hace capaz de generosidad y sacrificio hasta el heroísmo, cuando se trata de manifestar la fe. Comporta un hondo sentido de los atributos profundos de Dios: la paternidad, la providencia, la presencia amorosa y constante. Engendra actitudes interiores que raramente pueden observarse en el mismo grado en quienes no poseen esa religiosidad: paciencia, sentido de la cruz en la vida cotidiana, desapego, aceptación de los demás, devoción. Teniendo en cuenta estos aspectos, la llamamos gustosamente ‘piedad popular’, es decir, religión del pueblo”. (EN)

3. Reptes socials dels cristians d'avui.

La dimensió pública de l'Església no té cap mena de dubtes. Els cristians vivim en una societat democràtica, aconfessional, on l'Estat no té cap religió per bandera, ni tampoc ha de tenir cap aversió a la pràctica religiosa de qualsevol ciutadà espanyol. Més ben dit, la mateixa Constitució espanyola deixa clar que cap ciutadà podrà ser marginat per la seva creença religiosa. Ben al contrari, l'Estat, si vol ser just, ha d'atendre totes i cadascuna de les religions presents al seu territori, i ha de tenir un especial

cura perquè mai ningú pugui sentir-se discriminat per ser creient.

Vivim un temps difícil. Ser cristià sempre ha estat difícil. Ser seguidor de Jesús no és fàcil, no ho ha estat mai. Però, avui, d'una manera curiosa, quan les societats democràtiques se n'omplen la boca de la llibertat d'expressió i de moviment dels seus ciutadans, ser, dir-se i expressar-se catòlicament no està perseguit, però en molts llocs, mal vist, exclòs, fins i tot, de manera despectiva.

La religió cristiana no és una religió intimista. No es pot viure única i exclusivament en el santuari de la consciència. No, açò mai.

El missatge de Jesucrist no es va escampar, va sofrir i morí clavat en creu per ser tancat en la consciència personal de cadascú, sinó per a ser proclamat als quatre vents. Per tant, ha quedar clar que la religió cristiana té una dimensió pública inqüestionable, on els qui la practiquen tenen el dret de posar en pràctica, però que ha de ser també respectuosa amb qui no la vulgui practicar.

D'aquí s'entén la dimensió profètica de l'Evangeli. L'Església serà profètica si denuncia les prostitucions morals, socials, educatives, familiars i culturals a que estan sotmesos els ciutadans d'avui. I no podem callar. És cert que hem de cercar les formen més evangèliques per fer prevalèixer la veritat de l'Evangeli, però callar, no.

Avui els cristians hem de defensar el dret a la vida de cada ser humà, des de la seva concepció fins a la mort. Per tant, no a l'avortament, no a l'eutanàsia activa i no a la investigació amb embrions humans. I un sí ben clar a favor de la vida. I cercar polítiques clares que defensin el dret a la vida i a aquelles persones que tenen problemes per fer front a la vida que arriba, a aquelles persones que

pateixen el dolor de forma prolongada en els darrers episodis de la seva vida. La política més humana no és aquella que elimina la vida, és aquella que es solidaritza amb la vida.

Hem de defensar decididament la família, fonamentada en la unió indissoluble de vida i amor d'una dona i un home, del veritable matrimoni. Una defensa amb promoció de polítiques familiars en vivenda, reconeixement de la tasca domèstica, beneficis fiscals, especialment a les famílies nombroses. I una defensa a la veritable identitats de la família i el matrimoni. Ens podran aprovar lleis que ens vulguin fer creure que altres formes de convivència sexual són també matrimoni, respectables, però mai al mateix nivell i a la mateixa consideració des de la naturalesa humana i des de la dimensió de la fe cristiana.

Els cristians hem de lluitar perquè la qualitat educativa sigui una consideració urgent a tots els centres d'ensenyament, amb garanties perquè els pares puguin elegir l'educació dels seus fills, i regulant de forma satisfactòria l'ensenyament religiós escolar.

Ens cal lluitar per polítiques socials i econòmiques que respectin i promoguin la dignitat de les persones, que afavoreixin la lliure iniciativa social, econòmica i cultural. Que promoguin el treball, amb atenció especial als més desfavorits, els immigrants, la gent major, i els malalts. I que incentivin la solidaritat amb els pobles més pobres.

La recerca de la pau, fonamentada en el respecte al dret nacional i internacional, rebutjant incondicionalment el terrorisme, i promovent la solidaritat entre tots els pobles

d'Espanya, crec que és una altra de les iniciatives socials que els cristians avui hem d'aplaudir, defensar i promoure.

Les confraries de Setmana Santa som associacions amb molta participació. Aquestes senyes d'identitat ens podrien ajudar a sentir-nos Església a ca nostra, a la feina, entre els veïns, en les diferents associacions culturals, socials, polítiques i esportives en les que ens movem.

Les confraries van prenent més vida. I que crec s'han de convertir en autèntiques plataformes d'evangelització, formació, espiritualitat i caritat cristiana. Ser confrare és reviure en grup, en comunitat, la fe cristiana, i ajudar a escampar, de forma pública, la doctrina de l'Església catòlica, el missatge de Jesús.

Darrera cap pas de Setmana Santa, darrera de cada hàbit dels confreres, hi ha moltes coses. Persones que, amb devoció, mantenen vius els orígens de la religiositat dels nostres pobles. Persones que, amb el seu treball i esforç, plasmen de forma bella i cultural, un missatge que té més de dos mil anys d'història, i que dóna sentit a la nostra vida. Persones que, de forma pública, però sense imposicions, continuen oferint avui la fe als més joves i a tota la societat.

Art, música, litúrgia i espiritualitat s'uneixen aquests dies per renovar tradicions, en alguns llocs, centenàries. Una unitat d'esforços que no pot perdre mai de vista el perquè d'aquestes manifestacions populars i litúrgiques: la passió, la mort i la resurrecció de Jesús.

Apunt final:

Confreres de Maó,
 amics de les confraries històriques i novelles del Via
 Crucis, Sant Pere Apòstol, La Sang, La Pietat i Sant Joan
 Evangelista, El Sant Enterrament, el Centurions de Sant
 Corneli i La Soledat,

sentiu-vos cridats un any més a reviure
 les arrels de la nostra fe, a peu de carrer,
 al costat de Jesús quan entri diumenge a matí a Jerusalem,

a la vora de Jesús Sagramentat
 el dijous sant en el sant sopar,

a peu de creu el divendres sant a migdia
 a la hora de la mort,

amb la flama ben encesa
 en la vetla de foc del dissabte sant,

perquè Crist ha mort i ha ressuscitat
 per viure cada dia i cada nit a les nostres cases,
 als nostres carrers, als nostres cors.

Confreres de Maó, bona Setmana Santa 2005